

Intervenció arqueològica a la Ronda Sant Pau, 42-80.

DISTRICTE DE CIUTAT VELLA
BARCELONA (BARCELONÈS)

Del 12 de juliol al 27 d'agost de 2021

Expedient Generalitat de Catalunya: R/N 470 K121 NB2021/1-33257

Codi ICUB: 069/21

Omar Fernández López

Mataró, 13 de febrer de 2023

43558718F

Intervenció arqueològica

Ronda Sant Pau, 42-80.

Barcelona, Barcelonès.

SUMARI

1.	SITUACIÓ.....	4
2.	CONTEXT GEOGRÀFIC.....	4
3.	CONTEXT HISTÒRIC	4
4.	ANTECEDENTS ARQUEOLÒGICS	7
5.	MOTIVACIÓ	10
6.	OBJECTIUS	10
7.	FONAMENTS DE DRET	11
8.	METODOLOGIA.....	11
9.	TREBALLS REALITZATS	11
10.	RESULTATS OBTINGUTS	11
11.	CONCLUSIONS	12
12.	BIBLIOGRAFIA.....	12

ANNEX 1. RESOLUCIONS GENERALITAT DE CATALUNYA

ANNEX 2. DOCUMENTACIÓ FOTOGRÀFICA

ANNEX 3. FITXES D'UNITATS ESTRATIGRÀFIQUES

ANNEX 4. DOCUMENTACIÓ PLANIMÈTRICA

FITXA TÈCNICA

Lloc de la intervenció	Ronda Sant Pau, 42-80
Població i comarca	Barcelona (Barcelonès)
Codi Servei d'Arqueologia de Barcelona (ICUB)	069/21
Coordenades UTM (ETRS89)	X: 430046.57 / Y: 4581131.84 X: 430204.98 / Y: 4580964.91
Promoció	Aigües de Barcelona
Execució intervenció	Antequem, SL
Direcció tècnica	Omar Fernández López
Tipus d'intervenció	Preventiva
Activitat autoritzada	Control i excavació
Dates	12 de juliol al 27 d'agost de 2021
Resolució Generalitat de Catalunya	R/N 470 K121 NB2021/1-33257
Resum	Amb motiu de l'execució d'una rasa per a la instal·lació d'una nova canonada d'aigua potable a la Ronda de Sant Pau al municipi de Barcelona (el Barcelonès), s'ha realitzat una intervenció arqueològica per tal de localitzar i documentar possibles restes patrimonials. Els resultats arqueològics han estat negatius.
Paraules clau	Muralla medieval Muralla moderna Resultats negatius

1. SITUACIÓ

La intervenció de control i excavació s'ha dut a terme a la Ronda de Sant Pau entre els números 42 i 80, al límit oest de l'antic barri del Raval, del Districte de Ciutat Vella al municipi de Barcelona (Barcelonès).

2. CONTEXT GEOGRÀFIC

La ciutat de Barcelona ocupa un pla inclinat, que s'estén des de la Serra de Collserola a la mar i entre els rius Llobregat i Besòs, amb un subsòl de característiques molt diverses.

La serra de Collserola, així com els turons de Monterols, el Putxet, el Carmel i la Rovira, que s'alineen al peu de la serra, són format per pissarres i gresos intruïts per granitoides i, localment, per calcàries; totes aquestes roques són d'edat paleozoica (entre 500 i 300 milions d'anys). Un sistema de falles esglaona aquests conjunts de roques fins a sota el mar.

Als graons més baixos, sobre les roques paleozoiques, hi ha dipòsits més moderns, del Neogen, en concret del Miocè (entre 25 i 5 milions d'anys) amb abundants restes fòssils marins que es poden observar a Montjuïc, i del Pliocè (entre 5 i 2 milions d'anys que afloren en petits relleus com el Mont Taber, l'indret on s'instal·là el primer assentament romà de la ciutat.

Al pla de Barcelona tots els materials paleozoics, miocens i pliocens són recoberts per dipòsits del Quaternari antic o Plistocè (entre 2 milions d'anys i uns 8.000 anys) damunt dels quals hi ha materials més recents, de l'Holocè (dels darrers 8.000 anys).

Al peu de la serra de Collserola aquests dipòsits són formats per arrossegalls procedents d'aquests relleus i a la part baixa de la ciutat per dipòsits de platja o d'antigues maresmes, que permeten reconstruir el traçat del litoral en diferents moments del passat. A banda i banda del pla de Barcelona i, separats per Montjuïc, s'estenen els deltes del Llobregat i del Besòs.

En aquesta plana completament urbanitzada destaquen varies zones clarament diferenciades, el nucli antic correspon a la primitiva ciutat romana damunt del Mont Tàber (15m s.n.m) proper al mar. El nucli de Montjuïc al sud, que s'aixeca suaument al pla i que cau bruscament sobre el mar fent-se inexpugnable el seu accés des d'aquesta posició, i els ravals més pròxims que s'originaren entorn aquests nuclis.

Per altra banda, tenim tota una sèrie de nuclis poblacionals que, emergits fora de les muralles, acabaran essent absorbits per la ciutat en una de les seves dues importants crescudes (amb la construcció de les muralles del segle XIII o durant l'expansió del segle XIX amb la creació de l'Eixample.

3. CONTEXT HISTÒRIC

Entre el segle VI i mitjan segle XI la muralla baix-imperial de Barcelona es aprofitada, i en els darrers moments d'aquest període, semblaria ser, que hi ha un reforçament del caràcter de plaça forta de la ciutat, amb la re fortificació de tres de les portes d'accés a la ciutat (el castell Vell, el castell Nou i el castell de Regomir).

També en aquest darrer moment molts trams de la muralla baiximperial son aprofitats per adossar noves edificacions privades, fet constatat arqueològicament, així com l'eliminació

Intervenció arqueològica

Ronda Sant Pau, 42-80.
Barcelona, Barcelonès.

d'alguns passos de vianants de les portes d'entrada, només deixant oberta l'arcada principal. Extramurs, es produeix un creixement urbanístic considerable amb l'aparició de diversos burgs o ravals a redós de les esglésies, just a les afores de les portes d'entrada a la ciutat. Però és sobretot durant els segles XII i XIII quan Barcelona entra en una etapa de gran creixement urbanístic, amb l'expansió planificada dels burgs (vilanoves dels Còdols, de Sant Pere, del Sant Sepulcre, de la Mar, del carrer Montcada...), gràcies a la iniciativa de la Corona, o bé en relació amb la fundació de nous convents sota la cobertura de les ordres mendicants de franciscans i dominics.

Tot aquest creixement urbanístic caldrà integrar-ho dins de la trama urbana de la ciutat, sobretot a nivell defensiu, i és per aquest motiu que s'habiliten nous portals (Pont d'en Campderà, de la Boqueria, del Pou d'en Moranta, de la Drassana, del Born, de la Portaferriça, de Santa Anna i Jonqueres) a les vies d'entrada fora del nucli murat, configurant-se uns nous límits que marcaran el futur nou traçat del llenç medieval.

Malauradament no s'han localitzat arqueològicament cap d'aquests portals, però semblaria ser que la seva configuració aprofitava els accidents geogràfics (llits de rieres i torrents), les obres públiques (clavegueres o el Rec Comtal), o una combinació d'ambdues.

L'any 1285, durant una confrontació amb França, el rei Pere II el Gran ordena fortificar urgentment Barcelona amb murs de tapia i torres de fusta, com es constata a la Crònica de Bernat Desclot, i on pretenia tancar tota la ciutat excepte per la part de mar. Un cop el conflicte bèl·lic decaigué, les tasques de fortificar degudament Barcelona recaigueren en el Consell de Cent, esdevenint en la gran primera obra pública de la qual es feia càrrec. El nou llenç defensiu inclouria alguns portals ja construïts (Boqueria, Portaferriça o Jonqueres), i n'afegiria de nous com el del Portal Nou l'any 1295. Únicament la documentació escrita de principis del segle XIV permet constatar aquest nou perímetre: Rambla, plaça Catalunya, plaça Urquinaona, passeig de Sant Joan, carrer Trafalgar, Arc de Triomf i Parc de la Ciutadella.

Degut a un conflicte bèl·lic amb Castella, l'any 1357 el Consell de Cent decidí refermar i millorar les muralles de finals del XIII, i amb aquest objectiu adquirí tres pedreres a la muntanya de Montjuïc.

Els treballs s'iniciaren als dos extrems del front marítim, Sant Daniel i Sant Francesc, i a tocar del monestir de Santa Clara. Semblaria ser que els treballs de finals del segle XIII no van resoldre la defensa d'aquests punts, i fou necessària la seva fortificació urgent. Pel costat de la Rambla es va realitzar el tancament definitiu del clos, potser aprofitant el tancament de finals del XIII, i que va permetre fixar el perímetre de la ciutat vella, exceptuant el Raval. Els treballs constructius a la Rambla foren especialment complexos, incloent el trasllat de la riera. Respecte a l'espai ocupat pel front marítim, atesa l'habilitació d'aquesta zona de la ciutat per nous usos comercials i mercantils, i que comportà la construcció d'edificis específics com la Llotja, determinà que no es tanqués aquest front de la ciutat, tot prioritzant la principal porta d'accés de la ciutat: el mar.

No fou fins el 1368 quan el Consell de Cent demana als ciutadans de Barcelona que col·laborin en la construcció dels nous recintes defensius, tot i que es va executar mitjançant la iniciativa privada, on l'excavació dels diversos trams del vall eren contractats per constructors privats. Els veïns del barri del Carme (el Raval) exigeixen que s'inclouï el seu barri dins de la zona emmurallada. Aquest barri, ja documentat durant el segle XII, va adquirir una gran notorietat durant el segle XIV, creixent a l'entorn del convent del Carme, del monestir de Natzaret i de l'hospital de Colom.

Aquí es va reproduir el mateix model que l'acorregut al segle XIII: un tancament de les vies de comunicació amb possibles elements defensius (com el portal d'en Godai), que es configuraven resseguint els accidents geogràfics de la zona (rieres i torrents). Així el 1368 es comença a construir la muralla dita del Raval. La documentació escrita recuperada permet resseguir el seu traçat: del capdamunt de la Rambla, pujant per l'actual carrer Pelai, fins la plaça Universitat, i d'aquí discorria fins al carrer del Carme amb Riera Alta, creuant carrer Hospital, Cadena i

Intervenció arqueològica

Ronda Sant Pau, 42-80.
Barcelona, Barcelonès.

Robador, per tornar a girar vers la Rambla, tot entregant-se a les dues torres del portal de la Boqueria.

Aquesta idea original fou modificada entre els anys 1372 i 1378, quan amb la modificació i ampliació de les Drassanes, comportà que el clos murat s'estengués fins a aquest zona, tot incloent aquest edifici, així com el monestir de Sant Pau del Camp i l'Hospital de Sant Llätzer, fins anar a tancar amb el portal de Tallers.

La construcció d'aquest tram de muralla i de les torres es perllongà durant tot el segle XV. Es tracta d'una muralla de pedra, amb tal•lus defensiu, i amb torres tant de planta circular o ultracircular (carrer Pelai i carrer de les Flors), com de quadrades (Drassanes). Aquest canvi de tipologia constructiva permet diferenciar entre les construccions del segle XIV i inicis del XV al sector de Santa Madrona, on es buscà una mateixa integració amb les Drassanes del XIII, i amb la resta del conjunt, des de Sant Pau fins a la Rambla, que serien del segle XV. El tipus de parament també permet diferenciar el seu moment constructiu. Mentre que al sector annex a Drassanes s'empra un carreuó anàleg a la muralla del XIV, el parament de les restes del carrer Pelai estan fets amb pedra de fil i amb uns carreus més grans. Els carreus eren de pedra de Montjuïc, i la part exterior estava encintada.

Al llarg del carrer Pelai diverses intervencions arqueològiques han permès documentar part del llenç que tancava el barri del Raval per aquest sector, des de l'actual Rambla fins a la plaça Universitat.

L'evolució de les armes de foc, en concret dels canons i les bombardes, determinà que, en menys de dos-cents anys, s'hagués de modificar en gran mesura la forma de construir les fortificacions. La primera notícia d'una arma de foc a Barcelona fou l'any 1359: la Crònica de Pere III fa esment de com la nau major que defensava la ciutat d'una flota castellano-genovesa, va disparar dues bombardes que feren fugir els agressors.

Quasi dos-cents anys més tard, ençà el segon quart del segle XVI, es va fer necessària la reconfiguració de llenç murat barceloní, per tal de suportar l'impacte de projectils molts més efectius i destructius. Per compensar l'increment d'aquesta potència dels trets es va haver d'incrementar notablement el gruix dels murs, i reduir-ne l'alçada per oferir una superfície d'impacte menor. Un problema a solucionar urgentment eren les torres, les quals oferien un objectiu molt llaminer pels canons. Inicialment es va optar per les torres circulars, que semblaven resistir millor els impactes, però aquesta solució resultà inefectiva.

La resposta a aquest problema es va trobar en la construcció dels baluards: terraplens avançats al llenç murat, de planta poligonal, i que es construïen en els angles sortints del traçat de la muralla, i mai sense superar l'alçada d'aquesta. El vall es va veure modificat, deixant de ser una rasa més o menys ampla, convertint-se en un gran espai completat amb una contraescarpa o talús previ al terreny inclinat (glacis) que ascendia vers la muralla, per permetre crear un angle favorable per a la defensa.

La muralla de mar fou el tram escollit per construir els primers baluards. Les obres en aquest sector es van iniciar l'any 1358, però no fou fins a finals del segle XV quan es va decidí tancar en la seva totalitat aquest front. Els constants temporals que colpejaven aquest tram de muralla, foren un altra motiu de preocupació per part del Consell de Cent, ja que periòdicament malmetien i destruïen punts d'aquesta fortificació, i eren necessàries reparacions constants per refer-la o enfortir-la més. La duració d'aquests treballs es perllongaren encara més amb la construcció d'aquests nous baluards. Segons les Rúbriques els treballs de fortificació de la façana marítima s'iniciaren el 1513 amb la construcció del baluard de llevant i continuaren l'any 1527 amb el baluard de Migdia, i el 1540 el de ponent, també anomenat de Sant Ramon o de la plaça del Vi.

Aquests treballs van comportar la desaparició de quatre illes de cases del carrer de les Polleres, fet que va fer augmentar el cost i el temps, degut a la seva expropiació i enderroc. Finalment, entre el 1554 i el 1559 es va dur a terme la darrera gran obra en la muralla de la façana marítima: el portal de Mar. Amb aquesta construcció es donà per tancat la totalitat del perímetre de la ciutat.

Intervenció arqueològica

Ronda Sant Pau, 42-80.
Barcelona, Barcelonès.

L'any 1635 es va iniciar un llarg conflicte amb França, i que malgrat el Tractat dels Pirineus, no es va solucionar fins a la fi de la Guerra de Successió. Entre els anys 1636 i 1650 es dugueren a terme un gran nombre d'actuacions a la muralla, i que comportaren obres d'abast divers. L'any 1637, el Consell de Cent redactà un memorial de les actuacions necessàries que requeria la fortificació barcelonina, com terraplens i altres estructures defensives davant dels portals, obres les quals continuaren fins l'any 1648, invertint en aquest moment fins a 30.000 lliures.

Encara dins del marc d'aquesta llarga confrontació amb França, també es succeïren períodes de revolta per part dels catalans, com la Guerra dels Segadors (1640-1652), que va convertir Barcelona en una ciutat estratègica. Arran d'aquesta darrera revolta, el Consell de Cent va perdre la competència de la gestió i manteniment de les fortificacions de la ciutat a mans de la Corona, i provocà la construcció dels primers baluards, amb un objectiu i finalitat molt definida: a més de defensar la ciutat dels atacs exteriors, es convertí en un instrument de la Corona per controlar una ciutat que es revoltava constantment contra l'autoritat reial. La Corona també va preveure un reforçament de les defenses mitjançant la construcció de forts associats, però complicacions financeres només van permetre actuacions parcials al castell de Montjuïc.

Arqueològicament, diferents intervencions i obres en els darrers anys han permès documentar i constatar les restes d'aquest llenç de la muralla moderna, així com dels diferents baluards construïts a mitjan del segle XVII.

4. ANTECEDENTS ARQUEOLÒGICS

La zona on s'ha dut a terme la present intervenció correspon a una zona amb un alt valor històric i arqueològic on s'han dut a terme nombroses intervencions arqueològiques que han permès desenvolupar un millor coneixement arqueològic d'aquest espai.

L'actual carrer de l'Hospital/Sant Antoni Abat es correspondria amb l'antic traçat de la via romana que en direcció a Tàrraco sortia de la porta sud de la colònia romana de Bàrcino. L'esmentat eix viari s'orientava cap a l'oest i s'endinsava en direcció al barri del Raval, pels actuals carrers de la Boqueria i de l'Hospital, tot passant per l'actual plaça de Sant Agustí Nou. Les darreres intervencions arqueològiques realitzades a la unió del carrer de l'Hospital amb la plaça de Sant Agustí Nou han permès documentar l'eix viari romà occidental, a partir de la localització de monuments funeraris, els quals, en època romana, s'ubicaven als costats dels camins d'entrada a la ciutat. L'any 1988, a l'alçada de la plaça de Sant Agustí Nou es va localitzar un primer mausoleu d'època alt-imperial (S. II dC). Un segon mausoleu es va documentar al núm. 26-30 del carrer de l'Hospital amb un total de 6 inhumats, així com diverses estructures perfectament orientades amb l'eix viari oest, i una cronologia compresa entre els segles I i IV dC.

En altres punts del carrer Hospital s'han localitzat trams de la calçada romana. Una primera intervenció a la dècada dels 1990's, a sota dels fonaments d'una de les cases del carrer Hospital núm. 144, van permetre documentar un petit tram de la calçada romana, amb una orientació estoest, la mateixa que el carrer Hospital. L'any 2009 en el número 140-142 del mateix carrer, es van documentar la continuació de la calçada romana localitzada al núm. 144 del carrer Hospital. La infraestructura viària es documentà amb 2,6 m. d'amplada i 3,27 m. de llargada; fet que feu pensar que s'estaria al davant de la part central de la via tal com indicaria el fet de no haver documentat cap dels dos límits. En el cas de l'excavació Hospital 144 sí que es va poder documentar el límit nord format per un mur d'uns 0,50 m. d'amplada.

Malgrat l'absència de material associat a l'estructura i a les argiles que l'amortitzen, la intervenció dels anys 90 oferí materials que permeteren acotar la construcció de la via cap a finals del segle I aC. i una reparació cap el segle III dC. Durant les darreres intervencions realitzades al mercat de Sant Antoni, i per tant a tocar del present projecte, es va localitzar un nou tram d'aquesta via sepulcral romana (segle I dC).

Intervenció arqueològica

Ronda Sant Pau, 42-80.
Barcelona, Barcelonès.

Es troba al límit oest de l'antic barri del Raval, urbanitzat ja des d'època medieval.

Forma part de l'àrea d'ampliació de la ciutat medieval, amb una proximitat evident al tancament de muralla que correspondria aproximadament al traçat de l'actual Ronda de Sant Antoni. Les tasques al subsòl a efectuar en aquests treballs podrien afectar un tram de la muralla medieval i moderna de Barcelona, atès que el traçat d'aquesta estructura discorre just per sota de l'actual Ronda de Sant Antoni. En concret, podria afectar un tram del llenç de la muralla i del baluard de Sant Antoni entre els números 50 i 80 d'aquesta via.

La muralla medieval i moderna (S.XIII-XIX)¹: Entre el segle VI i mitjan segle XI la muralla baix-imperial de Barcelona es reaprofitada, i en els darrers moments d'aquest període, semblaria ser, que hi ha un reforçament del caràcter de plaça forta de la ciutat, amb la refortificació de tres de les portes d'accés a la ciutat (el castell Vell, el castell Nou i el castell de Regomir). L'encara magnífic aspecte i les bones prestacions poliorcètiques i defensives d'aquesta fortificació, fan que sigui escollida com a sede regia de la cort visigoda, que esdevingui plaça forta andalusina, i com seu comtal dels reis francs. També en aquest darrer moment molts trams de la muralla baiximperial son reaprofitats per adossar noves edificacions privades, fet constatat arqueològicament, així com l'eliminació d'alguns passos de vianants de les portes d'entrada, només deixant oberta l'arcada principal. Extramurs, es produeix un creixement urbanístic considerable amb l'aparició de diversos burgs o ravals a redós de les esglésies, just a les afores de les portes d'entrada a la ciutat. Però és sobretot durant els segles XII i XIII quan Barcelona entra en una etapa de gran creixement urbanístic, amb l'expansió planificada dels burgs (vilanoves dels Còdols, de Sant Pere, del Sant Sepulcre, de la Mar, del carrer Montcada...), gràcies a la iniciativa de la Corona, o bé en relació amb la fundació de nous convents sota la cobertura de les ordres mendicants de franciscans i dominics. Tot aquest creixement urbanístic caldrà integrar-ho dins de la trama urbana de la ciutat, sobretot a nivell defensiu, i és per aquest motiu que s'habiliten nous portals (Pont d'en Campderà, de la Boqueria, del Pou d'en Moranta, de la Drassana, del Born, de la Portaferrissa, de Santa Anna i Jonqueres) a les vies d'entrada fora del nucli murat, configurant-se uns nous límits que marcaran el futur nou traçat del llenç medieval.

Malauradament no s'han localitzat arqueològicament cap d'aquests portals, però semblaria ser que la seva configuració aprofitava els accidents geogràfics (llits de rieres i torrents), les obres públiques (clavegueres o el Rec Comtal), o una combinació d'ambdues. La primera muralla medieval del segle XIII. L'any 1285, durant una confrontació amb França, el rei Pere II el Gran ordena fortificar urgentment Barcelona amb murs de tapia i torres de fusta, com es constata a la Crònica de Bernat Desclot, i on pretenia tancar tota la ciutat excepte per la part de mar. Un cop el conflicte bèl·lic decaigué, les tasques de fortificar degudament Barcelona recaigueren en el Consell de Cent, esdevenint en la gran primera obra pública de la qual es feia càrrec. El nou llenç defensiu inclouria alguns portals ja construïts (Boqueria, Portaferrissa o Jonqueres), i n'afegiria de nous com el del Portal Nou l'any 1295. Únicament la documentació escrita de principis del segle XIV permet constatar aquest nou perímetre: Rambla, plaça Catalunya, plaça Urquinaona, passeig de Sant Joan, carrer Trafalgar, Arc de Triomf i Parc de la Ciutadella.

Les campanyes de fortificació de la segona meitat del segle XIV. Degut a un conflicte bèl·lic amb Castella, l'any 1357 el Consell de Cent decidí refermar i millorar les muralles de finals del XIII, i amb aquest objectiu adquirí tres pedreres a la muntanya de Montjuïc. Els treballs s'iniciaren als dos extrems del front marítim, Sant Daniel i Sant Francesc, i a tocar del monestir de Santa Clara. Semblaria ser que els treballs de finals del segle XIII no van resoldre la defensa d'aquests punts, i fou necessària la seva fortificació urgent. Pel costat de la Rambla es va realitzar el tancament definitiu del clos, potser aprofitant el tancament de finals del XIII, i que va permetre fixar el perímetre de la ciutat vella, exceptuant el Raval. Els treballs constructius a la Rambla foren especialment complexes, incloent el trasllat de la riera. Respecte a l'espai ocupat pel front marítim, atesa l'habilitació d'aquesta zona de la ciutat per nous usos comercials i mercantils, i que comportà la construcció d'edificis específics com la Llotja, determinà que no es tanqués aquest front de la ciutat, tot prioritzant la principal porta d'accés de la ciutat: el mar.

Intervenció arqueològica

Ronda Sant Pau, 42-80.
Barcelona, Barcelonès.

Arqueològicament s'han trobat diversos trams d'aquest llenç (passeig Picasso-parc de la Ciutadella, la Rambla, monument de Colom-torre de les Puces), i que constaten que la muralla es bastí amb un doble full de parament, omplint l'espai intermedi amb la terra extreta del vall o fossat defensiu extern, com el localitzat en el sector de la Rambla. Les torres tindrien una planta semiheptagonal o semioctagon, o heptagonal en el cas de la Torre de les Puces. Les restes arqueològiques documentades a la Torre de les Puces o torre cantonera de la muralla marítima i de la Rambla, permeten constatar que la part inferior del mur és compacte, amb un gruix de 3 metres, i uns paraments externs fets amb carreuó regular lligat amb morter de calç. Semblaria ser que el parament extern presentava una patina de color ataronjat (òxid de ferro), de funció estètica. Aquest element defensiu fou enderrocat a mitjan del segle XVIII.

Els treballs arqueològics realitzats al Portal de Sant Daniel van permetre documentar la muralla, el portal i el pont del mateix nom, el qual permetia l'accés a la ciutat pel costat oriental. Aquest portal estava flanquejat per dues torres poligonals, i mitjançant el pont de pedra de Sant Daniel es travessava el fossat defensiu que protegia aquest punt. La intervenció realitzada a l'avinguda dels Til·lers del Parc de la Ciutadella permeté documentar els segments de muralla compresos entre el Portal Nou i el Portal de Sant Daniel, a més de dues torres, una de poligonal i una segona quadrangular, separades uns 30m. El pany de muralla presentava una alçada conservada de 2 metres i un gruix de 3 m., i estava feta amb filades horitzontals de carreus regulars i amb un doble full de paredat, farcit amb pedres i morter.

En els treballs realitzats al Pla de la Boqueria-Estació Metro Liceu es van localitzar les restes parcials de la torre oriental del portal de la Boqueria, que ja es coneixia des del segle XIII i que fou reconstruït en aquest moment, i que segons les planimetries del projecte d'alineació de la Rambla en el segle XVIII, eren de forma poligonal i de grans dimensions. Molt pròxima, a la plaça de Joaquim Xirau, es localitzà un tram important de la muralla, tradicionalment anomenada de "Jaume I", molt propera al portal d'Escudellers, anomenat antigament de Trentaclaus o dels Ollers. Els materials associats a aquest tram de muralla permeten datar-la entre els segles XIII i XIV.

A la zona entre Plaça Universitat i carrer Tallers dues intervencions van permetre documentar part del tram de la muralla moderna. Les obres de remodelació de l'estació del metro de la plaça Universitat van posar al descobert les restes d'un dels baluards defensius, l'anomenat baluard de Tallers, construcció realitzada l'any 1697. Per l'altra banda, el mur localitzat a la planta baixa de l'edifici del carrer Tallers, 82, es correspon a l'antiga rampa d'accés al terraplè de la muralla de la ciutat, que s'acaba desenvolupant al segon terç del segle XVII.

Una intervenció realitzada entre els carrers Pelai, Jovellanos i Ramalleres va constatar la presència de la fonamentació del baluard de Canaletes o dels Estudis, que integrava dues torres medievals semicirculars, i que es va edificar un cop closa la Guerra dels Segadors (1652).

Al carrer Fontanella, es documentaren les restes d'un mur i d'una estructura d'aparell constructiu molt sòlida i que es va identificar com a part del parament d'un dels baluards de la muralla moderna, edificat després de la Guerra dels Segadors, davant del portal de l'Àngel i molt similar al baluard suara esmentat del carrer Tallers.

Recents intervencions al Mercat de Sant Antoni van posar al descobert les restes del baluard de Sant Antoni i el seu sistema defensiu (fossat, contraescarpa i el glacis), el qual s'ubicava davant del portal homònim. Les restes conservades del baluard, de planta pentagonal, i el mur eren de 90m de longitud, 2,10m d'amplada conservada i 2,33m d'alçada, i estava bastit en carreus de pedra de Montjuïc, i un cos intern de pedra i morter de calç.

Al sector de l'actual parc de la Ciutadella, diferents intervencions han permès documentar les restes de la muralla moderna, prèvia a la construcció de la fortificació borbònica, i que l'amortitzarà en part. A la zona de la muralla medieval del Portal de Sant Daniel, a finals del segle XVII es construeix el baluard de Santa Clara, fet que canvia força la fesomia del portal. Així mateix, i coincidint amb els darrers moments de la Guerra de Successió, també es documenten

Intervenció arqueològica

Ronda Sant Pau, 42-80.
Barcelona, Barcelonès.

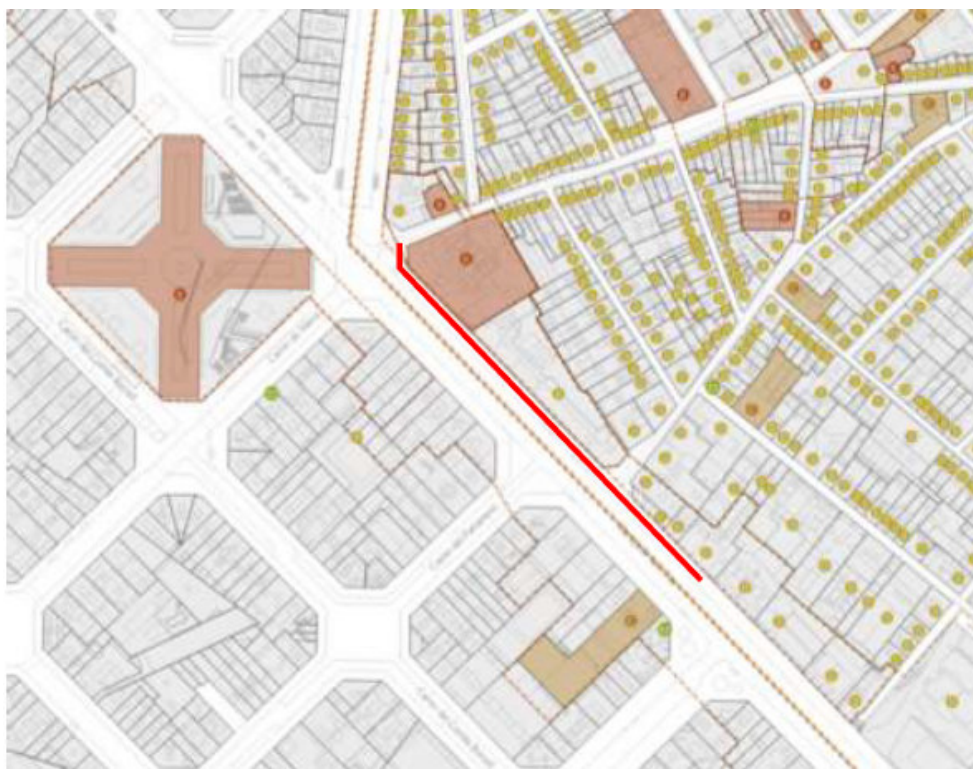
diferents elements defensius, com línies de barricades o reducció del pas de la porta, per tal d'assegurar l'accés dels defensors al baluard de Santa Clara.

A l'alçada del Passeig Lluís Companys amb avinguda Vilanova es documenta el baluard del Portal Nou, construït a mitjan del segle XVII i destruït arran del setge a la ciutat de l'any 1697. Aquest element presentava una alçada conservada de 4,75m, amb un parament de doble full de paredat.

La muralla medieval i moderna de Barcelona està declarada Monument Històric en la categoria de BCIN, segons el decret del 20 d'abril de 1949 (BOE 05/05/1949).

5. MOTIVACIÓ

Aigües de Barcelona promou l'obra de canalització de la canonada d'aigua per a la renovació de la xarxa a la Ronda Sant Pau al Districte de Ciutat Vella del municipi de Barcelona (Barcelonès). El projecte preveu la realització de moviments de terres per a la instal·lació de la nova canalització. Atès que es tracta d'una zona amb interès històric i arqueològic, s'ha vist convenient la realització d'un seguiment arqueològic dels moviments de terres per tal de determinar o no la presència de restes arqueològiques al subsòl.

Planta de la rasa prevista segons el projecte constructiu

6. OBJECTIUS

Atès que la zona afectada gaudeix de la protecció legal corresponent, s'ha vist convenient realitzar una intervenció arqueològica per tal d'assolir els objectius següents:

Intervenció arqueològica

Ronda Sant Pau, 42-80.
Barcelona, Barcelonès.

- Determinar l'existència de restes arqueològiques i vetllar per la seva integritat.
- Documentar i valorar l'entitat de les possibles restes arqueològiques que es localitzin.
- Valorar l'afectació de les possibles restes arqueològiques per part de l'obra i proposar les mesures correctores més adients.

7. FONAMENTS DE DRET

- Llei 9/1993 30 de setembre del Patrimoni Cultural Català (DOGC 1807 de l'11 d'octubre de 1993)
- Decret 78/2002 de 5 de març del Reglament de protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic (DOGC 3594 de 13 de març de 2002).

8. METODOLOGIA

Les tasques de documentació arqueològica s'han desenvolupat seguint el mètode de registre de dades proposat per E.C. Harris i A. Carandini, modificat a partir de la pràctica arqueològica en aquest tipus de jaciment i de les circumstàncies concretes de l'excavació. Es distingeixen i retiren cada un dels diversos nivells i estrats localitzats, d'acord amb criteris estratigràfics, de textura, composició i color. Per el registre objectiu dels elements i estrats que s'exhumen es realitza una numeració correlativa d'aquests denominats Unitat Estratigràfica (UE), que individualitza els uns dels altres i de la qual se'n realitza una fitxa. En aquesta, s'indica la seva ubicació en el context general del jaciment, la descripció i la posició física respecte a la resta d'UE amb què es relaciona així com la seva datació.

S'ha realitzat l'aixecament planimètric dels diferents àmbits d'actuació, tot assenyalant les zones intervingudes, els diferents nivells i restes localitzades, així com també, les plantes generals del jaciment, plantes concretes i seccions que complementin la documentació de cadascuna de les tasques desenvolupades. Els plànols s'han digitalitzat amb el programa AutoCAD 2018.

9. TREBALLS REALITZATS

Els treballs arqueològics han consistit en el seguiment de l'obertura d'una rasa per a la instal·lació de la nova canalització d'aigua potable a la Ronda de Sant Pau entre els números 42 i 80, a l'oest del Districte de Ciutat Vella del municipi de Barcelona (Barcelonès).

La rasa està disposada de de sud-est a nor-oest, amb una longitud de 264 m, una amplada de 0,6 m i una profunditat que oscil·la entre 0,7 i 0,9. Presenta planta i secció rectangular. L'obertura de la rasa i la seva excavació s'ha fet emprant una màquina excavadora amb el suport de peonatge de l'obra.

10. RESULTATS OBTINGUTS

El seguiment dels rebaixos associats a les obres de canalització de la nova canonada d'aigua per a la renovació de la xarxa de la Ronda Sant Pau han permès determinar la seqüència estratigràfica d'aquest espai. En primer lloc s'ha identificat el paviment actual (UE 01) format per

Intervenció arqueològica

Ronda Sant Pau, 42-80.
Barcelona, Barcelonès.

panots quadrangulars de 20 cm de costat i 2,5 cm de gruix disposats a junt seguit i el corresponent nivell de construcció format per morter portland, assolint una potència de 18 cm. Seguidament s'ha identificat un estrat d'anivellament (UE 02) de grava de granulometria petita de color gris amb una potència de 10 cm. Cobert per aquest nivell s'ha identificat un últim estrat (UE 03) d'argila de color marró clar amb compactació mitjana i restes de material constructiu contemporani amb una potència visible d'entre 42 i 60 cm segons la profunditat assolida durant l'excavació. Aquest últim estrat correspon als estrats de rebliment dels diferents serveis existents al subsòl com aigua, enllumenat o gas.

11. CONCLUSIONS

Tot i la rellevància històrica de l'indret i els antecedents arqueològics coneguts a la zona, la intervenció arqueològica realitzada a la Ronda Sant Pau, afectada per l'execució del projecte d'obra de canalització de la canonada d'aigua per a la renovació de la xarxa, no ha permès identificar cap evidència de restes arqueològiques al subsòl, ni mobles ni immobles.

12. BIBLIOGRAFIA

- A.D. (1982): Gran Geografia comarcal de Catalunya. El Barcelonès i el Baix Llobregat, vol. 8. Barcelona.
- A.D. (2004): Memòria de la intervenció arqueològica preventiva realitzada a la Plaça Vila de Madrid. Barcelona (Ciutat Vella). Inèdita.
- ÁLVAREZ, B.; CABAÑAS, N.; DE CASTRO, O. (2011): Intervenció arqueològica al c/ Joaquin Costa, 1-6, Pg. Sant Bernat, 1-5 i 2, c/ Valldonzella, 29-33 i 42-44, c/ Ferlandina, 35-37 i 12-14, c/ Guifré, 1-2 i c/ Carme, 69-73 i 82-84. Barcelona, el Barcelonès. Inèdit.
- BANKS, PH. (1992): "Barcelona i el Barcelonès. De la Prehistòria a la fi de l'època romana" dins *Catalunya Romànica XX. Barcelonès, Baix Llobregat i Maresme*. Ed. Enciclopèdia Catalana, Barcelona.
- Carta Arqueològica de Barcelona <http://cartaarqueologica.bcn.cat/> Consultat en data de 10/02/2023.
- CUBELES, A. (2003): "Poder públic i llançament urbanístic en el segle XIV" dins *El procés urbà i la identitat gòtica de Barcelona. Quaderns d'Història*, núm. 8. Barcelona.
- HERNANDEZ (coord.) (1987) Catàleg del Patrimoni arquitectònic historicoartístic de la Ciutat de Barcelona, Ajuntament de Barcelona, Barcelona.
- HINOJO GARCÍA, E., (2010): "Mercat de Sant Antoni", Anuari d'arqueologia i patrimoni de Barcelona 2009. Muhba, Institut de Cultura, Ajuntament de Barcelona. p. 82-87.
- HUERTAS, J.; RODRÍGUEZ, M. (2000): "Muralla medieval de Barcelona: Darreres intervencions arqueològiques" dins *1r Congrés d'arqueologia medieval i moderna a Catalunya. Actes*. Associació Catalana per a la Recerca en Arqueologia Medieval. Pàg. 16-23. Igualada.
- ITURRATE I COLOMER, G. (2000): Guia de l'Arxiu Municipal del Districte de Ciutat Vella. Ajuntament de Barcelona.
- MUÑOZ, I. (2007): Memòria de la intervenció arqueològica preventiva (control arqueològic) efectuada a la Ronda Sant Pau, 71-79. Inèdita.

Intervenció arqueològica

Ronda Sant Pau, 42-80.
Barcelona, Barcelonès.

PALET I MARTÍNEZ, J. M. (1994): Estudi territorial del Pla de Barcelona. Estructuració i evolució del territori entre l'època íbero-romana i l'altmedieval: segles II-I aC a X-XI dC. Centre d'Arqueologia de la Ciutat, Institut de Cultura, Barcelona.

SUAU, L. (2005): Memòria arqueològica de la intervenció a la Ronda Sant Antoni num. 1-5 i 12-14 i al carrer Comte Urgell, núms. 2-4. Inèdita.

Intervenció arqueològica
Ronda Sant Pau, 42-80.
Barcelona, Barcelonès.

ANNEX 1. RESOLUCIONS GENERALITAT DE CATALUNYA

Expedient CLT_2021_Exp_Arq002Prev_1966 (R/N 470 K121 NB 2021/1-33257) d'autorització d'una intervenció arqueològica preventiva a la Ronda Sant Pau 42-80 de Barcelona (Barcelonès), segons el procediment establert en l'article 14 i següents del Decret 78/2002, de 5 de març de 2002, del Reglament de protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic.

Fets

- En data 30 de juny de 2021 (reg. núm. 9015-1170732/2021), el senyor Alfred Mur Araguz, en representació d'Aigües de Barcelona, Empresa Metropolitana de Gestió del Cicle Integral de l'Aigua, S.A. ha presentat una sol·licitud d'intervenció arqueològica preventiva a la Ronda Sant Pau 42-80 de Barcelona, sota la direcció d' Omar Fernández López (ANTEQUEM) del 12 de juliol al 27 d'agost de 2021.
- En data 12 de juliol de 2021 l'arqueòloga territorial ha emès informe favorable sobre la sol·licitud esmentada. No obstant això, atès que les dates d'execució demanades inicialment no s'ajusten al que preveu l'article 15.3 del Decret 78/2002 sobre els terminis de resolució de la sol·licitud, es proposa un canvi de dates de la intervenció.
- En data 12 de juliol de 2021 el Servei d'Arqueologia i Paleontologia proposa autoritzar la intervenció.

Motivació

Treballs de canalització per la renovació de la xarxa del servei d'aigües.

Fonaments de dret

- Article 47 i següents de la Llei 9/1993, de 30 de setembre, del patrimoni cultural català (DOGC núm. 1807).
- Decret 78/2002, de 5 de març de 2002, del Reglament de protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic (DOGC núm. 3594).
- Decret 304/2011, de 29 de març, de reestructuració del Departament de Cultura (DOGC núm. 5849, de 31.3.2011); i Resolució CMC/254/2010, de 8 de gener, de delegació de competències de la persona titular de la Direcció General del Patrimoni Cultural en les persones directores dels Serveis Territorials del Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació (DOGC núm. 5566, de 12.2.2010).

Resolució

Per tot això, **resolc:**

- Autoritzar** una intervenció arqueològica preventiva d'acord amb les dades i condicions següents:

Lloc de la intervenció: Ronda Sant Pau 42-80, de Barcelona (Barcelonès).

Persona o institució autoritzada: AGBAR, Aigües de Barcelona, Empresa Metropolitana de Gestió del Cicle Integral de l'Aigua, S.A.

Direcció de la intervenció: Omar Fernández López (ANTEQUEM)

Plaça Salvador Seguí, 1-9
08001 Barcelona
Telèfon 933 63 28 70

1

Doc. original signat per:
Maria Angels Torras Ripoll
15/07/2021

Document electrònic garantit amb signatura electrònica. Podeu verificar la integritat d'aquest document a l'adreça web csv.gencat.cat

Original electrònic / Còpia electrònica autèntica

CODI SEGUR DE VERIFICACIÓ

0GBJPKDZ4QW1CYS627WTJVV4IP17XIPW

Data creació còpia:
15/07/2021 10:12:03

Data caducitat còpia:
15/07/2024 00:00:00

Pàgina 1 de 2

Activitat autoritzada: Control i excavació.

Termini de realització: del 13 de juliol al 27 d'agost de 2021.

Lloc de dipòsit provisional de les restes: Arxiu arqueològic del Museu d'Història de Barcelona (carrer F, 22, 08040 Barcelona).

La intervenció arqueològica autoritzada haurà de ser realitzada en els termes descrits en la documentació presentada per a la tramitació de l'expedient i d'acord amb les disposicions de la Llei 9/1993, del patrimoni cultural català, i del Decret 78/2002, del reglament de protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic.

El termini de dos anys previst per a la presentació de la memòria, s'entendrà que comença a comptar a partir del dia en què ha finalitzat la intervenció.

2. **Notificar** aquesta resolució, que no exhaureix la via administrativa, a la persona o entitat interessada i comunicar-li que contra aquesta pot interposar-hi recurs d'alçada davant la consellera de Cultura, en el termini d'un mes a comptar de l'endemà de la recepció d'aquesta notificació.

Notificar, així mateix, aquesta resolució a l'ajuntament del municipi afectat, i comunicar-li que contra aquesta pot interposar-hi recurs contenciós administratiu davant el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, en el termini de dos mesos a comptar de l'endemà de la recepció d'aquesta notificació. Potestativament, dins el mateix termini, podrà efectuar el requeriment previ previst a l'article 44 de la Llei 29/1998, de 13 de juliol, de la jurisdicció contenciosa administrativa.

P.d. Resolució CMC/254/2010, DOGC 12.2.2010
La directora

M. Àngels Torras Ripoll

Plaça Salvador Seguí, 1-9
08001 Barcelona
Telèfon 933 63 28 70

2

Doc. original signat per:
Maria Angels Torras Ripoll
15/07/2021

Document electrònic garantit amb signatura electrònica. Podeu verificar la integritat d'aquest document a l'adreça web csv.gencat.cat

Original electrònic / Còpia electrònica autèntica

CODI SEGUR DE VERIFICACIÓ

0GBJPKDZ4QW1CYS627WTJVY4IP17XIPW

Data creació còpia:
15/07/2021 10:12:03

Data caducitat còpia:
15/07/2024 00:00:00

Pàgina 2 de 2

Intervenció arqueològica
Ronda Sant Pau, 42-80.
Barcelona, Barcelonès.

ANNEX 2. DOCUMENTACIÓ FOTOGRÀFICA

Intervenció arqueològica
Ronda Sant Pau, 42-80.
Barcelona, Barcelonès.

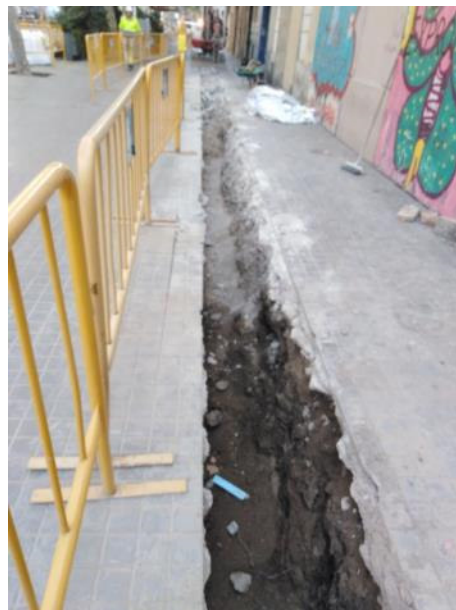
1. Cata de comprovació de serveis front el núm. 46

2. Cata de comprovació de serveis front el núm. 80.

3. Cata de comprovació de serveis front el núm. 72-56

4. Vista general de la rasa front el núm. 46

Intervenció arqueològica
Ronda Sant Pau, 42-80.
Barcelona, Barcelonès.

5. Detall de l'estratigrafia front el núm. 72-56

6. Vista general de la rasa front el núm. 46

7. Vista general de la rasa front el núm. 72-56

8. Rebliment de la rasa front el núm. 46.

Intervenció arqueològica
Ronda Sant Pau, 42-80.
Barcelona, Barcelonès.

9. Vista general de la rasa front els núm. 72-56

10. Finalització dels treballs front el núm. 46

11. Finalització dels treballs a la cruïlla amb el c. de la Cera

12. Rasa a cavall entre els núm. 72-56 i 80-74

Intervenció arqueològica
Ronda Sant Pau, 42-80.
Barcelona, Barcelonès.

13. Col·locació del nou tub front els núm. 80-74

14. Vista general de la rasa front els núm. 80-74

15. Vista general de la rasa front els núm.80-74

16. Rebliment de la rasa front els núm. 80-74

Intervenció arqueològica

Ronda Sant Pau, 42-80.
Barcelona, Barcelonès.

17. Rebliment de la rasa front els num. 80-74

18. Rasa front els núm. 80-74, a la cruïlla amb c. St. Antoni Abat

Intervenció arqueològica
Ronda Sant Pau, 42-80.
Barcelona, Barcelonès.

ANNEX 3. FITXES D'UNITATS ESTRATIGRÀFIQUES

FITXA UNITAT ESTRATIGRÀFICA (UE)

IDENTIFICACIÓ

Població / Municipi / Comarca		Lloc / Jaciment	Codi
Barcelona, el Barcelonès		Ronda Sant Pau, 42-80	069/21
UE	Zona / Sector / Àmbit	Definició	
1		Estructura	

DESCRIPCIÓ

Paviment format per panots quadrangulars de 20 cm de costat i 2,5 cm de gruix disposats a junt seguit i el corresponent nivell de construcció format per morter portland, assolint una potència de 18 cm.

RELACIONS ESTRATIGRÀFIQUES

Igual a	
Cobreix	2
Cobert per	
Rebleix	
Reblert per	
Talla	
Tallat per	
Recolza en	
Se li recolza	
Es lliura	
Se li lliura	
Solidari de	

INTERPRETACIÓ

Paviment actual.

Cronologia	s. XX
Criteris datació	

OBSERVACIONS

--

FITXA UNITAT ESTRATIGRÀFICA (UE)

IDENTIFICACIÓ

Població / Municipi / Comarca		Lloc / Jaciment	Codi
Barcelona, el Barcelonès		Ronda Sant Pau, 42-80	069/21
UE	Zona / Sector / Àmbit	Definició	
2		Estrat	

DESCRIPCIÓ

Estrat de grava de granulometria petita de color gris amb una potència de 10 cm

RELACIONS ESTRATIGRÀFIQUES

Igual a	
Cobreix	3
Cobert per	1
Rebleix	
Reblert per	
Talla	
Tallat per	
Recolza en	
Se li recolza	
Es lliura	
Se li lliura	
Solidari de	

INTERPRETACIÓ

Estrat d'anivellament del paviment UE 01

Cronologia	s. XX
Criteris datació	

OBSERVACIONS

--

FITXA UNITAT ESTRATIGRÀFICA (UE)

IDENTIFICACIÓ

Població / Municipi / Comarca		Lloc / Jaciment	Codi
Barcelona, el Barcelonès		Ronda Sant Pau, 42-80	069/21
UE	Zona / Sector / Àmbit	Definició	
3		Estrat	

DESCRIPCIÓ

Estrat d'argila de color marró clar amb compactació mitjana i restes de material constructiu contemporani amb una potència visible d'entre 42 i 60 cm segons la profunditat assolida durant l'excavació.

RELACIONS ESTRATIGRÀFIQUES

Igual a	
Cobreix	
Cobert per	2
Rebleix	
Reblert per	
Talla	
Tallat per	
Recolza en	
Se li recolza	
Es lliura	
Se li lliura	
Solidari de	

INTERPRETACIÓ

Rebliment de les rases actuals de serveis

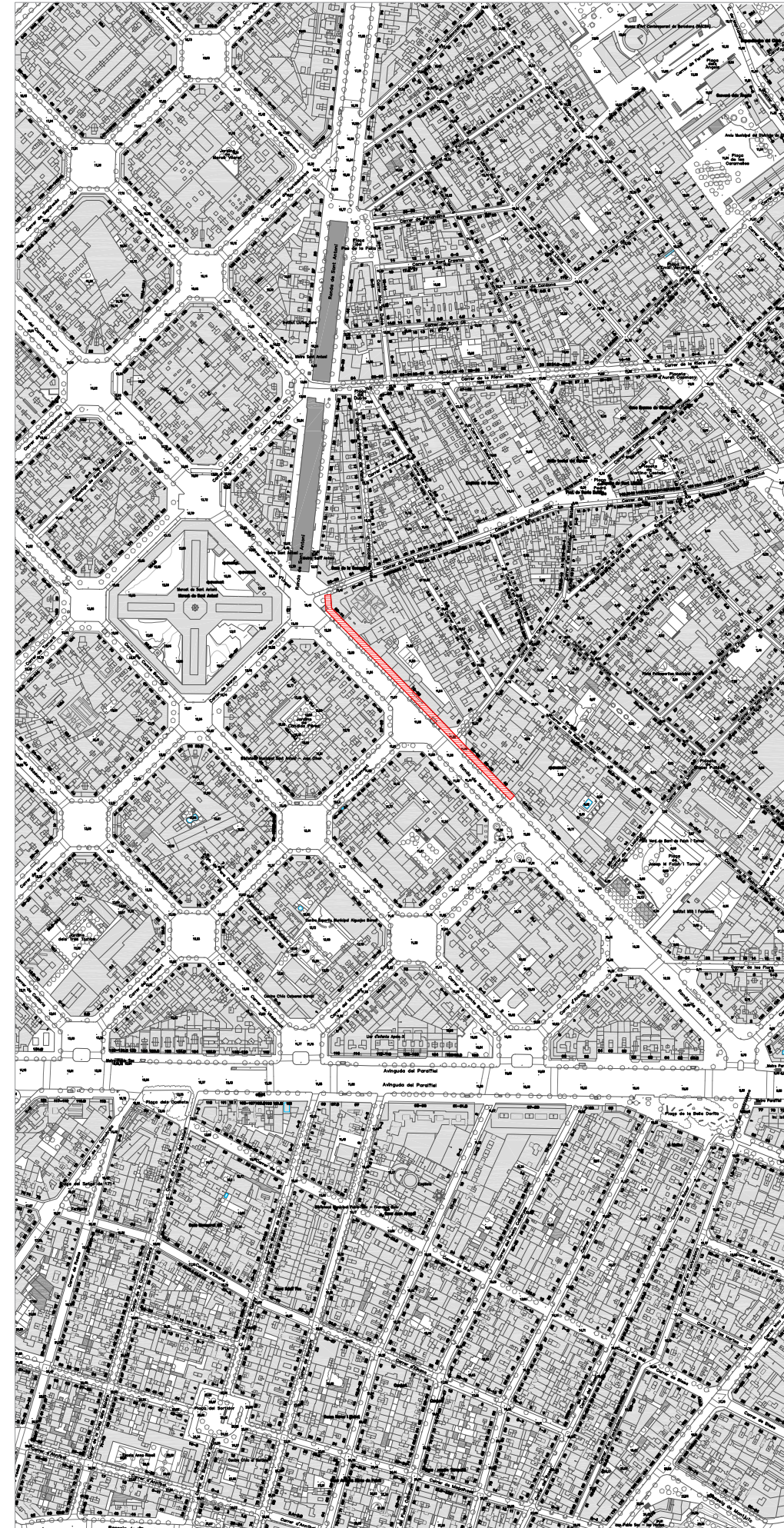
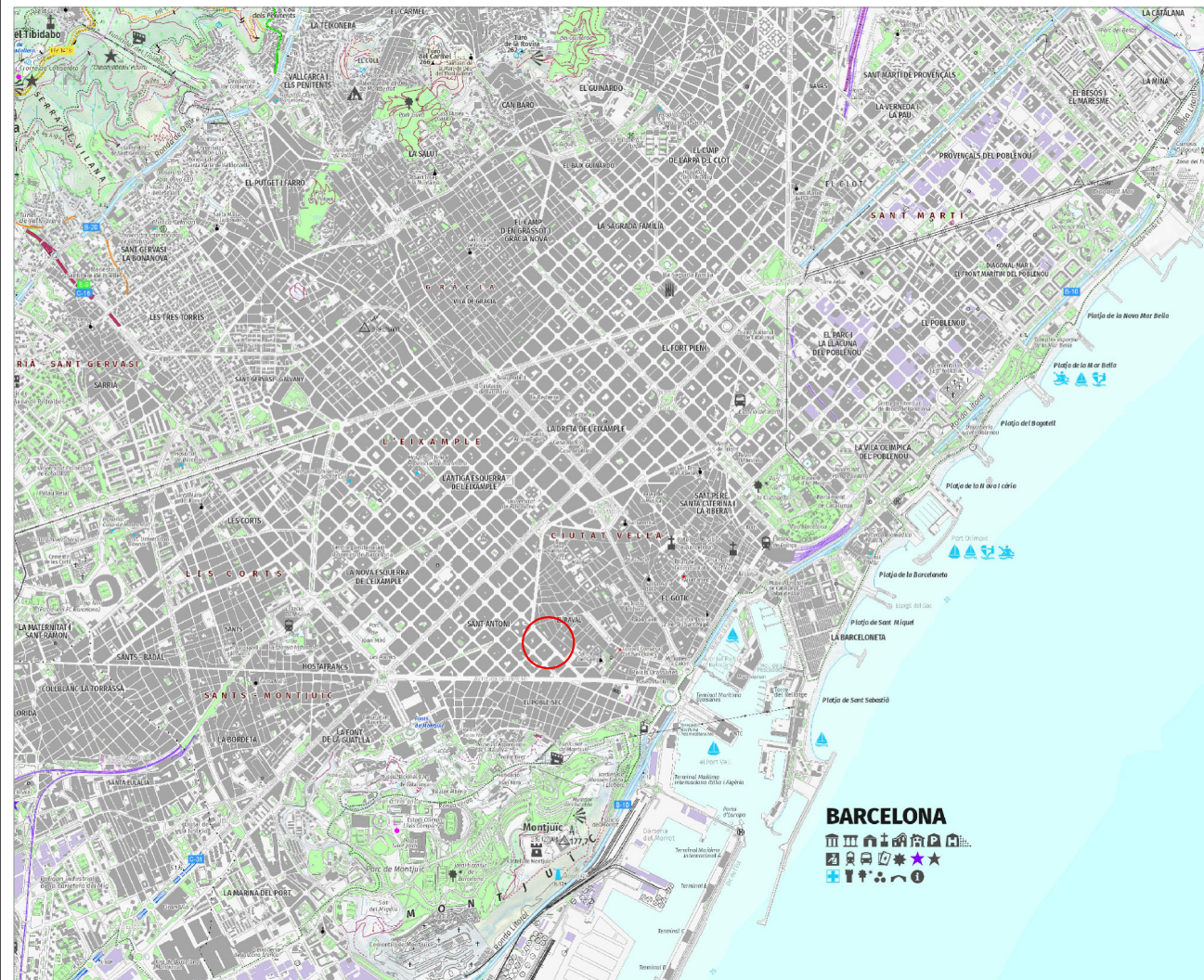
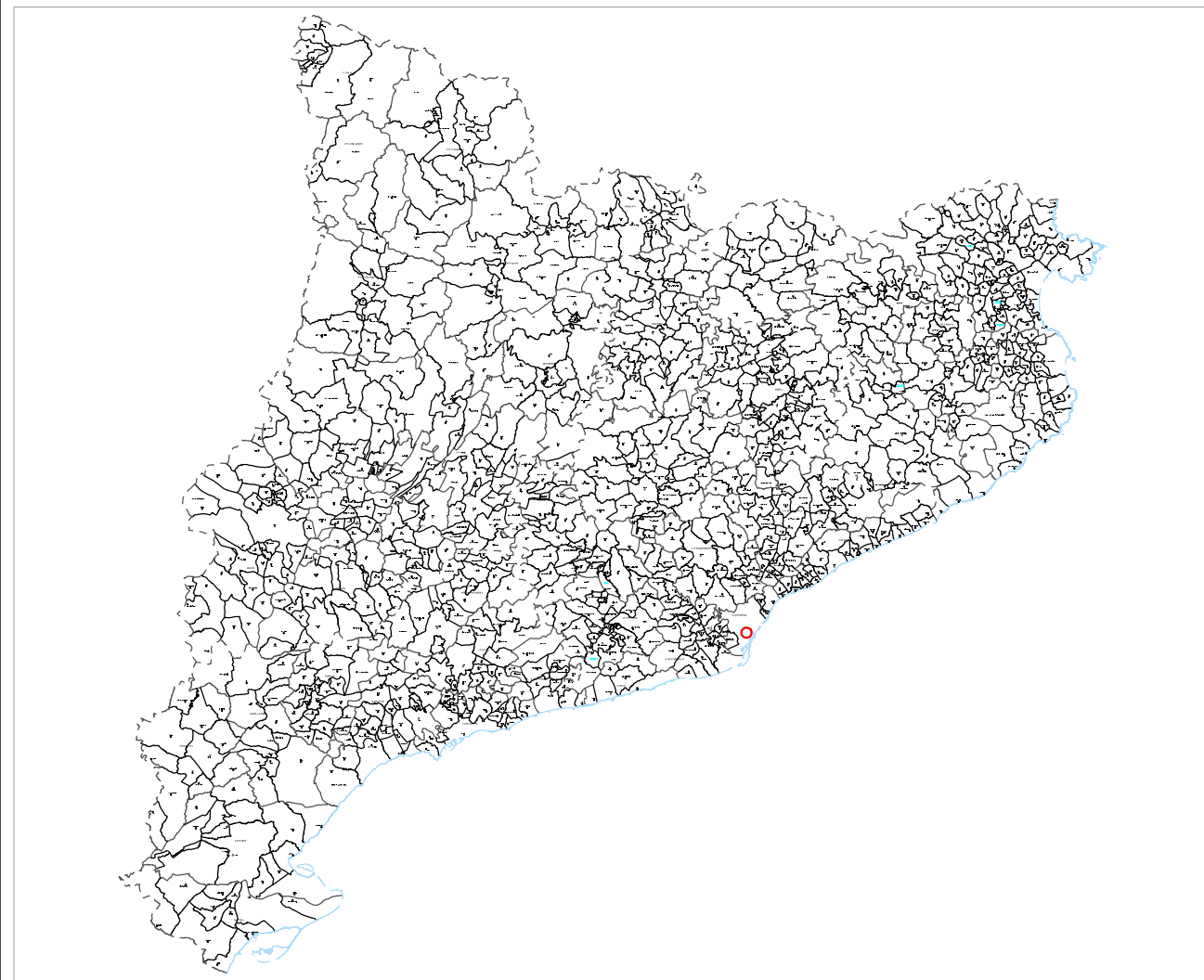
Cronologia	s. XX
Criteris datació	

OBSERVACIONS

--

Intervenció arqueològica
Ronda Sant Pau, 42-80.
Barcelona, Barcelonès.

ANNEX 4. DOCUMENTACIÓ PLANIMÈTRICA

Llegenda
 Ubicació
 Àmbit d'actuació

Lloc de la Intervenció
Intervenció arqueològica a la Ronda Sant Pau, 42-80. Barcelona (Barcelonès)
 Codi ICUB: 069/21

Promoció i Finançament
Agües de Barcelona

Direcció
Omar Fernández López

Títol del Plànol
Emplaçament i ubicació

Escala Núm. plànol
A3 1:5000 **01**

Sistema de referenciació geogràfica:
 UTM Zona 31 Hemisferi Nord any Datum ETRS89

Data Full
Febrer de 2023 **1 de 1**

Escala A3 1:5000

Llegenda
 - - - - - Ubicació

Lloc de la Intervenció
 Intervenció arqueològica a la Ronda
 Sant Pau, 42-80. Barcelona
 (Barcelonès)
 Codi ICUB: 069/21

Promoció i Finançament
 Aigües de Barcelona

Direcció
 Omar Fernández López

Títol del Plànol
 Traçat rasa

Escala
 A3 1:750

Núm. plànol
02

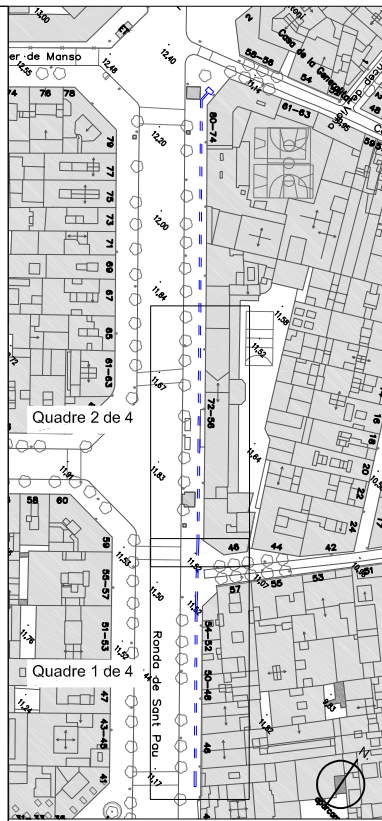
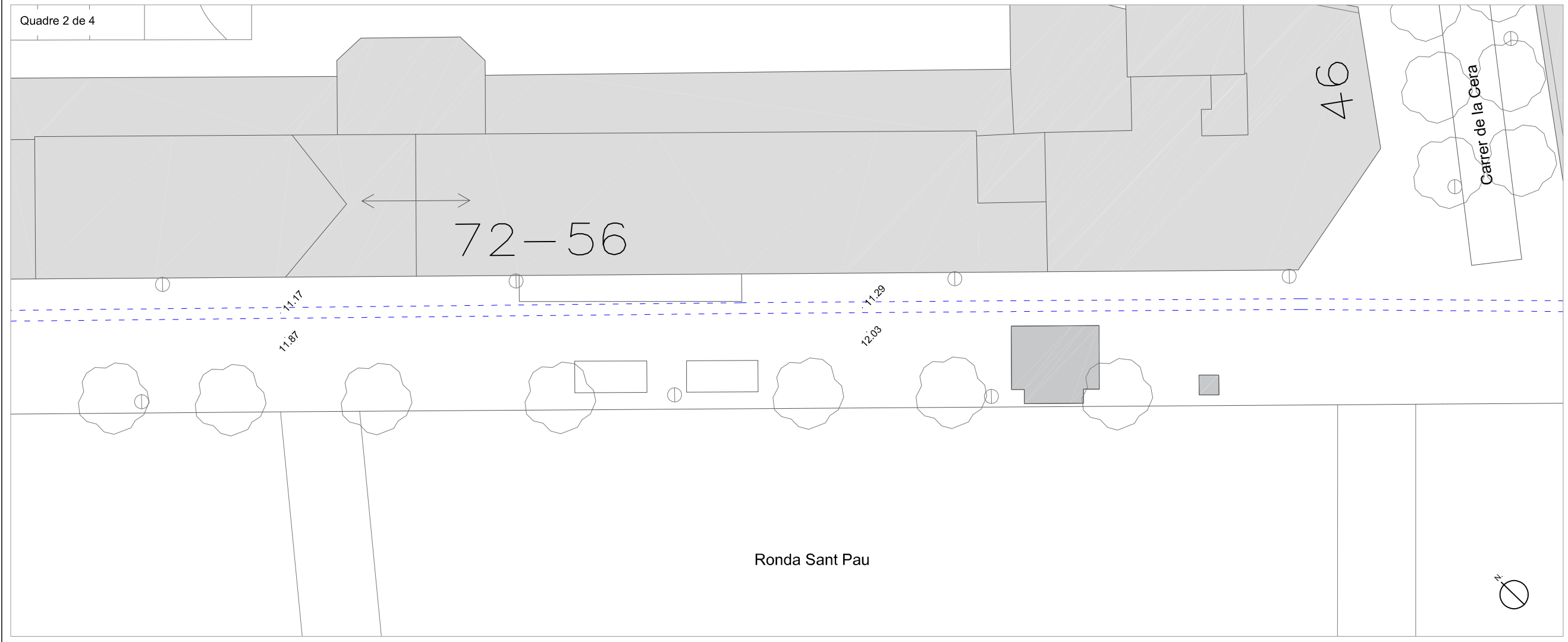
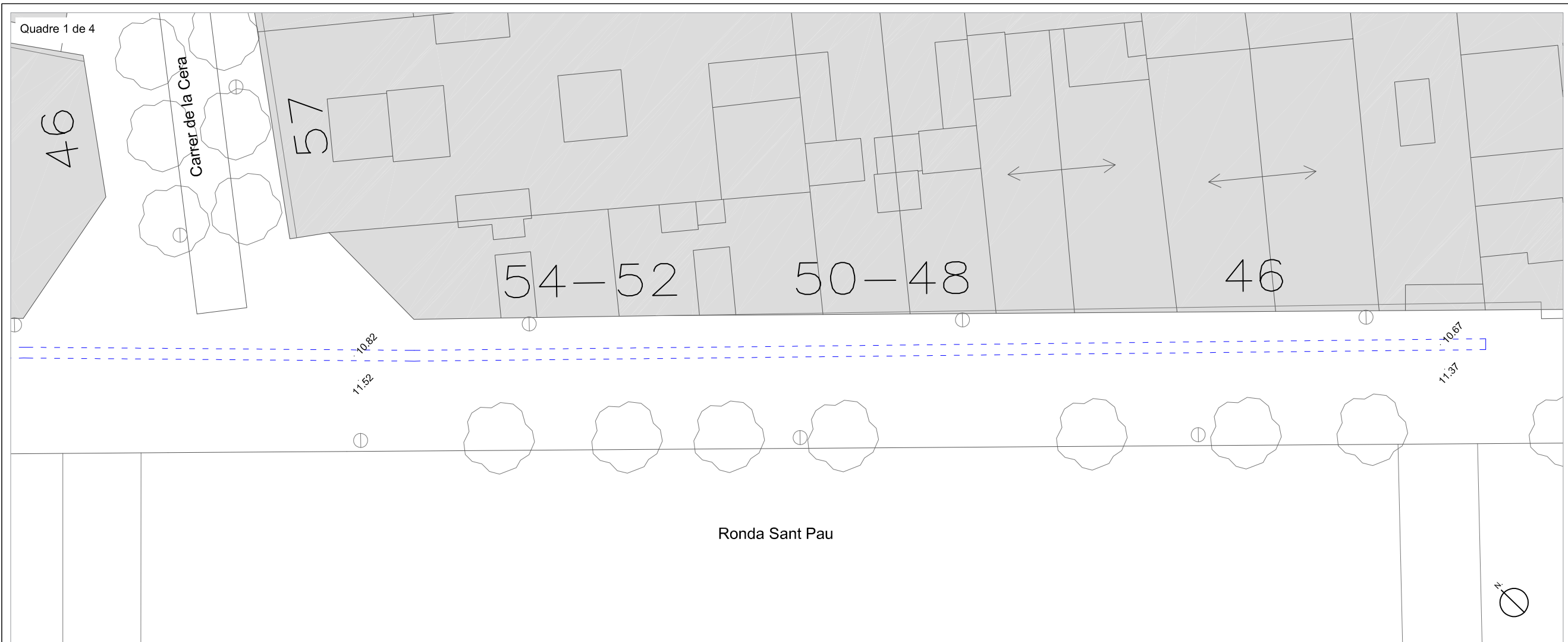
Sistema de referenciació geogràfica:
 UTM Zona 31 Hemisferi Nord any Datum ETRS89

Data
 Febrer de 2023

Full
 1 de 1

Llegenda

--- Límits de la rasa

Lloc de la Intervenció

Intervenció arqueològica a la Ronda Sant Pau, 42-80. Barcelona (Barcelonès)
Codi ICUB: 069/21

Promoció i Finançament
Ajúdes de Barcelona

Direcció
Omar Fernández López

Títol del Plànol
Detall de la rasa

Escala
A3 1:250

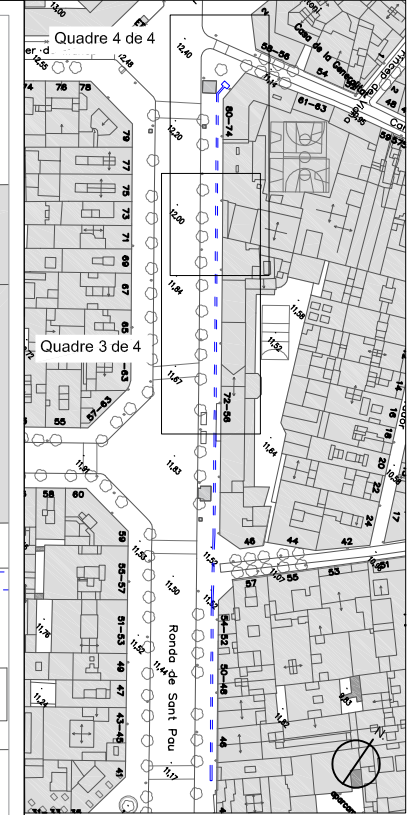
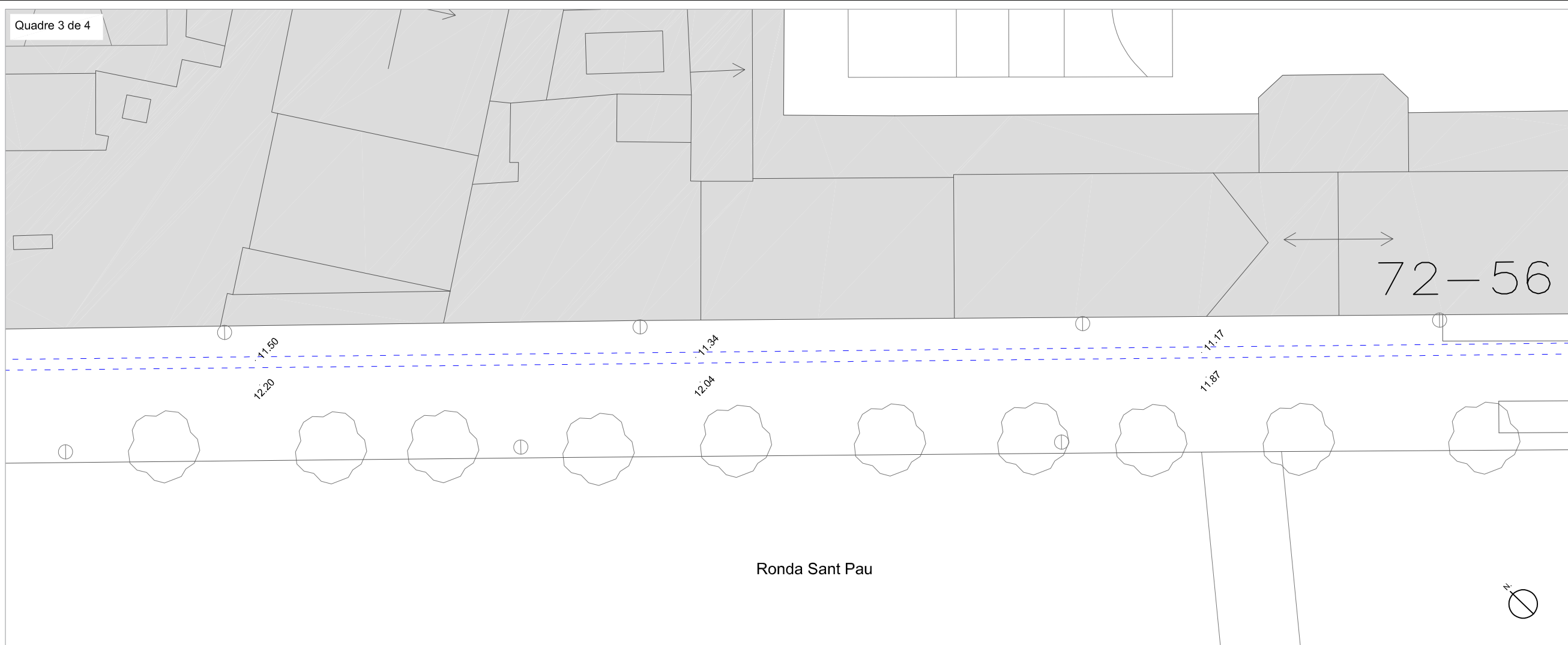
Núm. plànol
03

Sistema de referenciació geogràfica:
UTM Zona 31 Hemisferi Nord any Datum ETRS89

Data
Febrer de 2023

Full
1 de 2

Llegenda

— — Límits de la rasa

Lloc de la Intervenció

Intervenció arqueològica a la Ronda Sant Pau, 42-80. Barcelona (Barcelonès)
Codi ICUB: 069/21

Promoció i Financament

Aigües de Barcelona

Direcció

Omar Fernández López

Títol del Plànol

Detall de les rases

Escala

A3 1:250

Sistema de referenciació geogràfica:
UTM Zona 31 Hemisferi Nord any Datum ETRS89

Núm. plànol

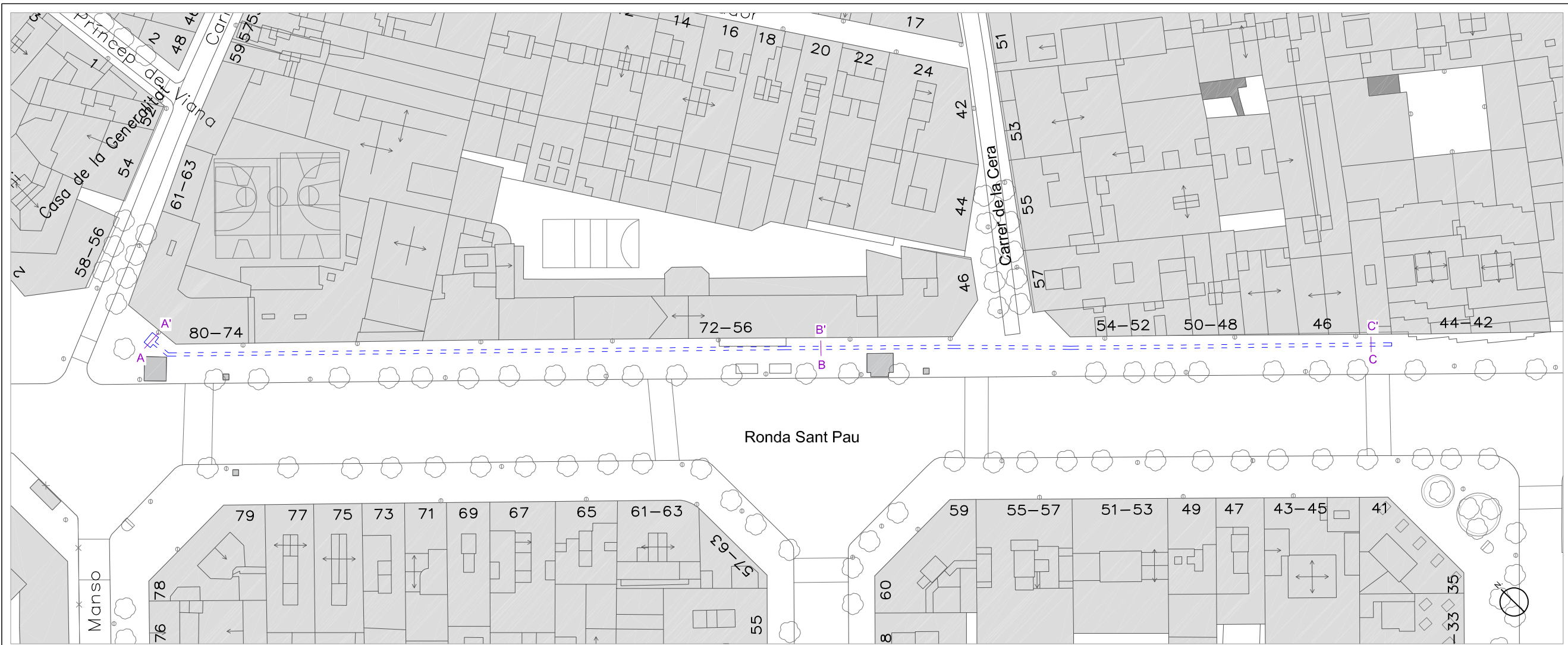
03

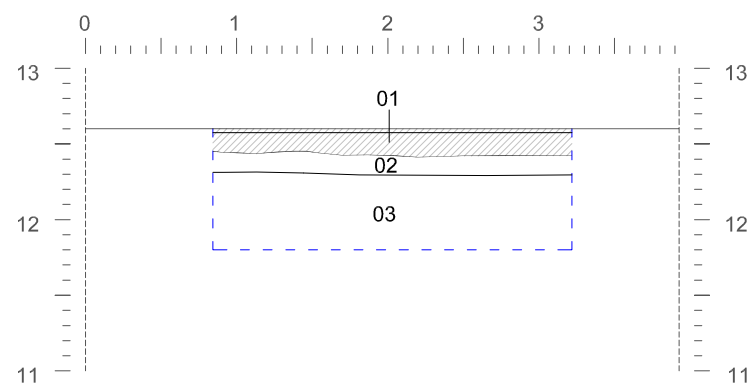
Data Full

Febrer de 2023

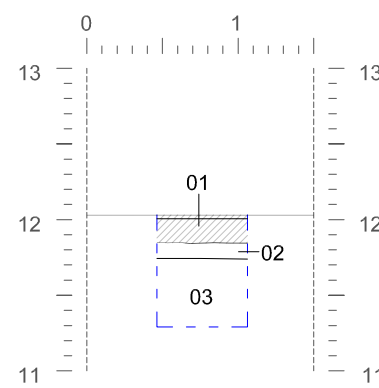
2 de 2

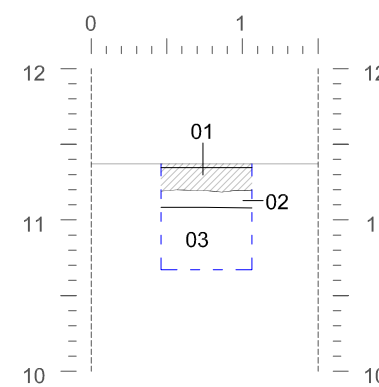
Secció A-A'

Secció B-B'

Secció C-C'

Llegenda

— — — Límits de la rasa

Lloc de la Intervenció

Intervenció arqueològica a la Ronda Sant Pau, 42-80. Barcelona (Barcelonès)
Codi ICUB: 069/21

Promoció i Financament

Aigües de Barcelona

Direcció

Omar Fernández López

Títol del Plànol

Seccions

Escala

A3 1:50

Sistema de referenciació geogràfica:
UTM Zona 31 Hemisferi Nord any Datum ETRS89

Núm. plànol

04

Data

Febrer de 2023

Full

1 de 1